

Spišskej Novej Vsi a Spišských Vlachoch, už prezrádzajú aj neobvyklú znalosť anatómie. Tým do umenia Majstra Pavla preniká renesancia. Navyše, na jeho oltároch sa po roku 1520 vo väčšej miere začínajú uplatňovať aj ornamenti známe z talianskeho renesančného umenia.

Rezbár Pavol čerpal inšpiráciu z aktuálneho umenia južného Nemecka (Norimberg, Schwabach), ktoré sa do strednej Európy, vrátane Spiša, dostalo prostredníctvom grafických listov Albrechta Dürera, Lucasa Cranacha st. a iných umelcov. Musel tiež bezprostredne poznať tvorbu norimberského sochára Veita Stossa – vrátane hlavného oltára, ktorý vytvoril pre mariánsky kostol v Krakove (1477 – 1489).

Dielo Majstra Pavla z Levoče vďaka vysokej formálnej kvalite dosahuje špičkovú úroveň svojich vtedajších vzorov. Oprávnené teda tvorí súčasť najcennejšieho kultúrneho dedičstva aj z dnešnej európskej perspektívy.

Kostol sv. Jakuba a renesančná radnica v Levoči

Údaje o minci

Nominálna hodnota: **10 eur**

Materiál: **Ag 900/1000**
Cu 100/1000

Hmotnosť: **18 g**

Priemer: **34 mm**

Hrana: reliéfny nápis: **OD GOTIKY K RENESANCIÍ**

Náklad: limitovaný náklad maximálne **25 000 ks**

Autor návrhu: **Mária Poldaufová**

Rytec: **Dalibor Schmidt**

Výrobca: **Mincovňa Kremnica**

Na líci mince dominuje detail Panny Márie zo súsošia Narodenia vo farskom Kostole sv. Jakuba v Levoči na pozadí gotického oblúka a ornamentálnych prvkov z oltárov Pavlovej dielne. V pravej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky, nad ním letopočet 2012. Názov štátu **SLOVENSKO** je v opise pri pravom okraji mince. V ľavej časti mincového poľa sa nachádza značka spoločného európskeho programu strieborných mincí znázorňujúca európsku hviezdu a symbol eura. Štylizované iniciálky mena a priezviska autorky výtvarného návrhu mince Márie Poldaufovej MP a značka Mincovne Kremnica sú umiestnené pri jej ľavom okraji.

Na rube mince dominuje detail postavy apoštola z predely hlavného oltára farského Kostola sv. Jakuba v Levoči na pozadí gotického oblúka. Pri ľavom okraji mince je v opise v dvoch riadkoch nápis **MAJSTER PAVOL Z LEVOČE**. V pravej časti mincového poľa je medzi ornamentálnymi prvkami označenie nominálnej hodnoty mince **10 EURO**.

Vydala: © Národná banka Slovenska, máj 2012

Text: D. Buran, SNG

Foto: Spišské múzeum v Levoči, SNG, A. Jiroušek, B. Schreiber

Na obálke: Madona a sv. Ján Evanjelista z hlavného oltára farského Kostola sv. Jakuba v Levoči

<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Majster Pavol z Levoče

Strieborná zberateľská minca

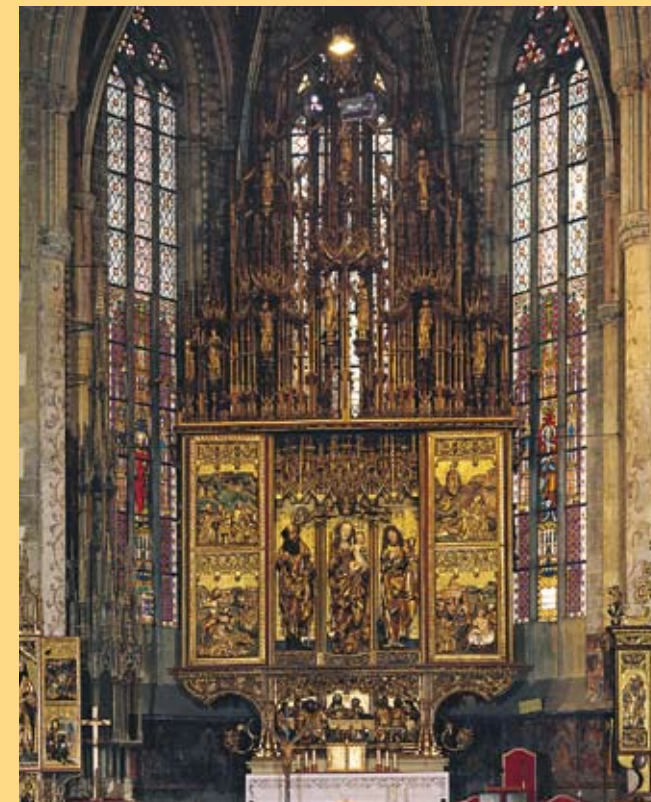
Majster Pavol z Levoče patrí k najvýznamnejším stredoeurópskym rezbárom. Jeho dielo, obdivuhodné kvalitou i rozsahom, sa zaraďuje medzi najhodnotnejšie stredoveké pamiatky na území Slovenska.

Vo svojej tvorbe nadviazal na tradície neskorogotického sochárstva. Na začiatku 16. storočia vytvoril v spišských a šarišských mestách množstvo oltárov. Hlavný oltár vo farskom Kostole sv. Jakuba v Levoči (cca 1508 – 1514) ho preslávil aj za hranicami Slovenska. Práve v tomto kráľovskom meste sa usadil a stál na čele početnej dielne. Po dokončení hlavného vytvoril ešte niekoľko bočných oltárov – napr. Oltár sv. Anny, Oltár sv. Jána Krstiteľa a sv. Jána Evanjelistu, Skupinu Narodenia Pána a ďalšie. Aj tieto diela prispeli k tomu, že mesto Levoča je dnes súčasťou svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Napriek veľkému počtu sôch, či priamo celých oltárov pripisovaných Majstrovi Pavlovi, vieme len relatívne málo o umelcovej osobnosti.

Nepoznáme dátum jeho narodenia ani smrti, a nie je známa ani jeho podoba. O jeho živote sa zachovalo len málo potvrdených informácií aj preto, lebo fond levočského archívu roku 1550 vyhorel pri rozsiahlom požiari. Archívne záznamy po roku 1523 sochára Pavla dokumentujú ako vlastníka domu v Prešove; čoskoro potom nachádzame jeho diela – oltáre aj krucifixy – v Sabinove, Lipanoch a Bardejove. Z ich počtu sa dá dedukovať, že Majster Pavol mohol v tomto čase viesť aj viacero rezbárskych ateliérov.

Oltáre Majstra Pavla sa vyznačujú monumentálnymi rozmermi, pričom ich architektúra a bohatý dekor sú príkladmi symbiózy viacerých umení, typickej pre kultúru na sklonku stredoveku. Sochy, predovšetkým skulptúry v oltárnej skrini, ale tiež reliéfy na pohyblivých krídlach a v predele, zväčša zahalujú honosné pozlátené plášte, ktorých riasenie nechalo vyniknúť dokonalému rezbárskemu majstrovstvu a účinne tak prispievalo k vizuálnej inscenácii liturgie. Tváre Madony a Krista sú idealizované, najčastejšie ich lemuje veniec kučeravých vlasov, u Márie len výnimočne rúško. Postavy svätcov, najmä v scénach Poslednej večere (Levoča, Spišská Sobota) však už preukazujú snahu o istú individualizáciu. V ich tvárach cítiť emocionálny náboj, aj znázornenie svalov vytvárajúcich výraz tváre je rozmanitejšie. Viaceré postavy, najmä krucifixy v Bardejove, Kežmarku,

Hlavný oltár farského Kostola sv. Jakuba v Levoči

Panna Mária
zo súsošia
Narodenia v Levoči

Bolestný
Kristus
z Prešova

Socha sv. Jakuba
z hlavného oltára
v Levoči

Socha sv. Barbory
z oltára františkánskeho
kostola v Okoličnom

Súsošie Poslednej večere z predely hlavného oltára
farského Kostola sv. Jakuba v Levoči